

Geachte heer/mevrouw,

Langs deze weg maakt de Waddenvereniging graag gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen omtrent het voornemen tot wijziging van het Mijnbouwbesluit ten behoeve van het uitsluiten van nieuwe opsporing en winning van delfstoffen onder het Waddengebied.

Motivatie wetswijziging

De Waddenvereniging is verheugd dat de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat nieuwe delfstoffenwinning in het waddengebied onmogelijk wil maken. Het waddengebied is een bijzonder gebied met unieke natuur. De natuur van het waddengebied staat onder druk door diverse activiteiten, waaronder delfstoffenwinning. Daarnaast krijgen de gevolgen van klimaatverandering een steeds grotere impact op het gebied. Het verminderen van drukfactoren op de natuur is daarom hoogst noodzakelijk om behoud en herstel van de unieke waddennatuur richting de toekomst te verzekeren. Wat betreft de wetswijziging, wij zijn ervan overtuigd dat het grote meerwaarde heeft als initiatiefnemers, al in het traject richting een winningsvergunning en/of winningsplan, duidelijk is dat delfstoffenwinning in het waddengebied niet toegestaan kan worden. Dit in plaats van de huidige praktijk, waarbij deze toestemming afhankelijk is van de inhoudelijke toetsing van effecten aan bepaalde artikelen uit de Mijnbouwwet (waarbij de effecten van de activiteit getoetst wordt op bijvoorbeeld de gevolgen voor milieu en/of natuur), en er vooral een ruimere beleidsvrijheid bestaat voor het weigeren van toestemming in het traject rondom de vergunningverlening voor delfstoffenwinning in het kader van de Wet Natuurbescherming.

Ternaard en de bestaande delfstoffenwinning

In de 'nota van toelichting bij het concept besluit tot wijziging van het bouwbesluit' (hierna: nota) en tevens ter inzage gelegde 'beleidsformulier voor internetconsultatie' wordt aangegeven dat: 'Gezien de recente inzichten van zeespiegelstijging en het feit dat een acceleratie van de zeespiegelstijging nu ook zichtbaar is langs de Nederlandse kust, lijkt het waarschijnlijk dat de delfstoffenwinning in de Waddenzee rond 2035 moet stoppen vanwege de versnelde zeespiegelstijging. Tot die tijd meer winningen toestaan dan waarmee reeds is ingestemd, zou meer onzekerheid betekenen en daardoor zal de gebruiksruimte mogelijk nog sneller afnemen. Het Waddengebied is een kwetsbaar gebied en behoort bovendien tot UNESCO werelderfgoed. Het kabinet vindt in dat kader het toestaan van nieuwe delfstoffenwinning, inclusief de onzekerheden hiervan, geen verantwoorde keuze meer.'

In het hierboven geciteerde fragment wordt duidelijk aangegeven dat er sprake is van een toenemende onzekerheid over de verenigbaarheid van bestaande delfstoffenwinning met een versnellende zeespiegelstijging. Er wordt duidelijk aangegeven dat het onwenselijk is om nu nog nieuwe winningen toe te staan. Als het toestaan van nieuwe delfstoffenwinning volgens de Staatssecretaris onverantwoord is, een standpunt dat de Waddenvereniging deelt, hoe verenigt dit standpunt zich dan met het afronden van de vergunningsprocedure voor het nieuwe gaswinningsproject van de NAM bij Ternaard? Gezien de recente (maar ook minder recente) wetenschappelijke inzichten op o.a. het gebied van de zeespiegelstijging kan geen toestemming verleend worden voor deze nieuwe activiteit. Wij gaan er dan ook van uit dat de benodigde toestemming voor gaswinning bij Ternaard op grond van bijvoorbeeld artikel 36 lid 1 onder d van de Mijnbouwwet geweigerd zal worden.

Daarnaast lijkt het de Waddenvereniging essentieel dat de actuele kennis omtrent de o.a. zeespiegelstijging, de gevolgen daarvan op de beschikbare gebruiksruimte, en alle onzekerheden die

daarbij een rol spelen, gedeeld worden met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Het is immers belangrijk dat ook het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit beschikt over de beste up to date wetenschappelijke kennis die een rol kan spelen bij de bestaande delfstoffenwinning en de lopende aanvraag voor de gaswinning bij Ternaard. Wordt deze kennis gedeeld door de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat met zijn ambtsgenoot van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, zodat deze, op basis van de meest up to date wetenschappelijke inzichten kan toetsen aan de vereisten in het kader van de Wet natuurbescherming?

Beperken van de huidige winningen

In de ter inzage gelegde stukken wordt opgemerkt dat het, gezien de recente inzichten van zeespiegelstijging en het feit dat een acceleratie van de zeespiegelstijging nu ook zichtbaar is langs de Nederlandse kust, waarschijnlijk lijkt dat de delfstoffenwinning in de Waddenzee rond 2035 moet stoppen vanwege de versnelde zeespiegelstijging. Sommige winningsplannen lopen echter langer door dan 2035. Bovendien is het denkbaar, en zelfs zeer waarschijnlijk, dat de zeespiegelscenario's nog meer gaan tegenvallen dan degene waarvan het ministerie nu uitgaat. De Waddenvereniging gaat ervan uit dat het ministerie haar al bestaande bevoegdheden op grond van de Mijnbouwwet zal aanwenden om bestaande winningsvergunningen en winningsplannen aan te passen of zelfs geheel in te trekken, geheel in lijn met de doelstelling van de ter inzage gelegde concept artikel, om het waddengebied te beschermen.

In de nota wordt ingegaan op de mogelijke eigendomsrechten van de vergunninghouders. De vergunninghouders hebben in de specifieke situatie van het winnen in het waddengebied enkel vergunningen gekregen onder de voorwaarde van het hand aan de kraan principe. Dit betekent dat de vergunninghouders allen aan hun projecten zijn begonnen, wetende dat de te winnen hoeveelheden en de duur van hun winningen afhankelijk is van een aantal factoren, waarvan sommige vooraf zijn vastgesteld (zoals de sedimentatiesnelheid), maar andere gedurende de tijd opnieuw bepaald worden (zoals bijvoorbeeld de zeespiegelstijging). Anders gesteld: Vergunninghouders zijn aan hun projecten begonnen, en voeren deze nog steeds uit, wetende dat zij enkel toestemming hebben voor het winnen van datgene waarmee zij binnen de grenzen van de vastgestelde gebruiksruimte blijven. Dit betekent dat de toestemming zich enkel uitstrekt tot dat deel dat binnen de gebruiksruimte past, en dat er geen toestemming is, of ooit geweest is, voor het deel dat daarbuiten valt. Op het deel van de mogelijk door de delfstoffenwinners wenselijke hoeveelheden (zelfs als deze zijn opgenomen in de winningsplannen) maar die buiten de gebruiksruimte vallen, rust derhalve ook geen enkel eigendomsrecht. Het recht tot winnen is immers altijd al beperkt geweest tot de grens van de gebruiksruimte. Mocht het ministerie bestaande toestemmingen beperken op grond van één van de afgesproken voorwaarde die verbonden zijn aan het winnen met de hand aan de kraan dan komen eigendomsrechten niet in het geding. De Waddenvereniging gaat ervan uit dat wat betreft de bestaande winningen, de Staatssecretaris nu al beschikt over de mogelijkheden om deze te kunnen laten temporiseren of stoppen en dat dit ook niet strijdig is met het eigendomsrecht van de vergunninghouders.

Inpassing in de Omgevingswet

In de concept tekst van het Mijnbouwbesluit wordt verwezen naar diverse wetgeving die straks mogelijk opgaan in de Omgevingswet. Een goede aansluiting op de nieuwe wetsteksten is uiteraard wenselijk.

Concluderend

De Waddenvereniging is zeker positief over de voorgestelde wetswijziging, maar maakt zich grote zorgen over de houdbaarheid van de huidige delfstoffenwinning in het licht van de klimaatverandering en de ten gevolge hiervan steeds sneller stijgende zeespiegel. Wij hopen dan ook in breder perspectief dat het ministerie in al haar wijsheid die keuzes zal maken waarbij economisch gewin niet prevaleert boven het belang van het behoud van de unieke natuur van het Waddengebied voor huidige en toekomstige generaties. Het voorliggende voorstel kan daar wat de Waddenvereniging zeker aan bijdragen!